

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
שם הקורס
מחשבה צבאית סובייטית: ממהפכת אוקטובר
1917 ועד למלחמה הקרה

שם המרצה | שם המחלקה
ד"ר אורי בר נוי המחלקה להיסטוריה כללית
Course name in English | מס הקורס

מס' 18-3143

Soviet military thinking: from the
October 1917 revolution to the Cold War

שיעור מתוקשב מלא (שיעור, תרגיל, סמינר, סדנה, מעבדה וכד')	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
יום חמישי 18:00-19:30	יום ושעה:
יום ג' 16:00-17:00	שעת קבלה:
uri.bar-noi@biu.ac.il	מייל מרצה:
	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

קורס סימסטריאלי מתוקשב מלא במסגרת המגמה להיסטוריה צבאית הסוקר את התפתחות החשיבה הצבאית הסובייטית מאז הקמתו של הצבא האדום בעקבות מהפכת אוקטובר 1917 ועד לסיומה של המלחמה הקרה ב-1991. הוא בוחן את היסודות האידיאולוגיים, האסטרטגיות השונות, החידושים הצבאיים וגם הצרכים המדיניים וההגנתיים של המדינה הסובייטית שהגדירו יחדיו את הלך הרוח הצבאי שלה בתקופה הנידונה. בראשיתה, הצבא האדום היה 'מיליציה של יחפנים' שיעדה הראשי היה להגן על הישגי המהפכה הבולשביקית ובסופה צבא ברית המועצות שימש ככוח המגן העיקרי של האימפריה הסובייטית וכאמצעי חשוב להתרחבות השפעתה מעבר לגבולות המדינה הסובייטית ומדינות ברית וורשה.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יתארו את השלבים השונים בהתפתחות המחשבה הצבאית הסובייטית מאז מהפכת 1917 ומלחמת האזרחים ברוסיה ועד לתקופת המלחמה הקרה
2. הלומדים יגדירו מהם הזרמים השונים של המחשבה הצבאית הסובייטית ואף ינתחו את המאפיינים שלהם
3. הלומדים יסבירו כיצד האידיאולוגיה המרכזיסטית-לניניסטית והצרכים המדיניים וההגנתיים של ברית המועצות והגוש המזרחי השפיעו על התפתחות החשיבה הצבאית

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו טקסטים של הוגים צבאים סובייטיים וגם מקורות משניים העוסקים בהתפתחות המחשבה הצבאית בברית המועצות
2. הלומדים יעריכו את המשתנים השונים הן בתחום האידיאולוגי והן בתחום המדיני והצבאי אשר השפיעו על אופן התפתחותה של החשיבה הצבאית בברית המועצות
3. הלומדים יסבירו גם כיצד השינויים באופן המערכה הצבאית הגלובאלית וגם מבחינה טכנולוגית השפיעו על האבולוציה של המחשבה הצבאית הסובייטית

ערכים

הקורס מעודד ערכים כמו סקרנות, למידה משותפת, תרומה לזולת, התמדה, חתירה למילוי המטרות ומיצוי הפוטנציאל האישי, אמינות ויושר

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

קורס מתקשב מלא הא-סינכרוני המשלב למידה מרחוק יחד עם שלושה מפגשים פנים אל פנים שבמהלכו הסטודנטים ילמדו הן באופן עצמאי והן באופן מודרך את יחידות הקורס השונות המופיעות למטה. למעשה, יהיה עליהם לקרוא את השיעורים הכתובים יחד עם פריטים ביבליוגרפיים, להשתתף באופן פעיל בשלושת המפגשים, להגיש שתי מטלות קריאה וכתובה וגם לעבור בחינה מסכמת. המטלות הכתובות תהיינה מבוססות על ניתוח תעודות היסטוריות וגם/או מאמרים מתוך הרשימה הביבליוגרפית. בידי הסטודנטים תהיינה ההזדמנות לתרגל במסגרת קבוצתית את המיומנויות הנרכשות במהלך הקורס כדי להתמודד עם השאלות המופיעות במטלות. כמו-כן, לקורס יהיה אתר מלווה (מודל) שבו ישולבו במידת האפשר סרטים דוקומנטריים וגם אמצעי המחשה ויזואליים אחרים כדוגמת תמונות וגם תעודות היסטוריות שונות הנוגעות להתפתחות המחשבה הצבאית הסובייטית. במסגרת האתר, יעשה גם שימוש בפורום המקוון כמקום דיון פעיל קבוע בין הסטודנטים ובין המרצה וגם להפצת מידע נוסף על נושא הקורס ממקורות אחרים שאינם נכללים ברשימה הביבליוגרפית, כמו קטעי עיתונות ומקורות אינטרנטיים. חלק מהמאמרים ייקראו במשותף באמצעות ממשק ה-Perusall.

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	שיעור מבוא		א. פריטים מס' 1 ו-9 ב. צפייה בסרט ב-YouTube על התפתחות הדוקטרינה הצבאית הסובייטית	קריאה משותפת של המאמרים באמצעות ה-Perusall
2	מרקסיזם-לניניזם, צבא ומלחמה		מס' 3 ו-14	
3	הקמת הצבא האדום ומלחמת האזרחים ברוסיה, 1918-1921		מס' 4 ו-22	
4	הרפורמות בצבא האדום וההתמקדות של ההוגים הצבאיים הסובייטיים באופן ניהול המערכה המודרנית, 1922-1928		א. מס' 17 ו-19 ב. צפייה בסרט ב-YouTube על הדוקטרינה הסובייטית בין מלחמות העולם	
5	התיעוש המואץ והופעתן של אומנות המערכה הצבאית ומערכת העומק, 1929-1936		א. מס' 7 ב. סרט ב-YouTube על מערכת העומק	

6	השפעת הטיהורים הסטליניסטיים וגם ההתנסות השלילית במלחמת האזרחים הספרדית על אופן החשיבה הצבאית הסובייטית	למידה בקבוצות	א. מס' 12 ו-20 ב. צפייה בסרט ב-YouTube על ההשפעה של הטיהורים על יכולת הלחימה של הצבא האדום	הערכה מעצבת באמצעות משוב על המטלה
7	מלחמת העולם השנייה וההתנסות הסובייטית במערכה ממוכנת רחבת-היקף: רהביליטציה של מערכת העומק		מס' 8	קריאה משותפת של המאמר באמצעות ה-Perusall
8	החשיבה הצבאית הסובייטית עם תחילתם של המלחמה הקרה והעידן הגרעיני, 1959-1949		א. מס' 2 ו-10 ב. צפייה בסרט על דוקטרינה המערכה הסובייטית המשולבת בעת המלחמה הקרה	
9	המהפכה בחשיבה הצבאית הסובייטית ועיצובן של דוקטרינה ואסטרטגיה צבאיות חדשות, 1968-1960		א. מס' 1, 21 ו-24 ב. סרט על היכולת הגרעינית של ברית המועצות	
10	הרפורמות בצי ובחיל האוויר הסובייטיים		א. מס' 5 ו-11 ב. סרט על פעילותו אדמירל Gorshkov	
11	הדטנט וחלקו של הצבא הסובייטי במסגרת עימותים צבאיים קונבנציונליים מקומיים במצב של שוויון כוחות גרעיני במהלך שנות השבעים של המאה ה-20		א. מס' 13, 18 ו-23 ב. צפייה בסרט על מלחמות ע"י שליחים	
12	צבא ברית המועצות בשירות מדיניות החוץ הסובייטית תחת Grechko		מס' 6	קריאה משותפת של המאמר באמצעות ה-Perusall

13	מלחמת אפגניסטן ותפקידו של הצבא בניהול מערכה ממושכת נגד התקוממות עממית, 1989-1979	למידה בקבוצות	א. מס' 16 ב. צפייה בסרט על המערכה הצבאית באפגניסטן	הערכה מעצבת באמצעות משוב על המטלה
14	שיעור מסכם			

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
הגשת שתי מטלות קריאה וכתובה	40% מהציון הסופי
בחינה מסכמת	60% מהציון הסופי
ציון עובר	60 נק'. במינימום, יש להשיג ציון עובר בכל אחת משלוש המטלות. אי עמידה בדרישה זו מחייבת ציון נכשל גם אם הממוצע המשוקלל גבוה מ-60.

דרישות הקורס

מטלות

למידה שוטפת מרחוק של יחידות הקורס
הגשה של שתי המטלות בכתב
בחינה סופית בסיום הקורס

נוכחות

השתתפות חובה בשלושה מפגשים פנים אל פנים

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס
אין דרישות קדם!	

ביבליוגרפיה: **תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)**

תכני חובה:

1. Dinerstein, Herbert S. "The revolution in Soviet strategic thinking." *Foreign Affairs* 36, no. 2 (1958): 241-252.
2. Cimbala, Stephen J. "The cold war and Soviet military strategy." *The Journal of Slavic Military Studies* 10, no. 3 (1997): 25-55.
3. Cohen-Almagor, Raphael. "Foundations of violence, terror and war in the writings of Marx, Engels and Lenin." *Terrorism and Political Violence* 3, no. 2 (1991): 1-24.

4. Erickson, John. "The Origins of the Red Army." In *Revolutionary Russia*, pp. 224-258. Harvard University Press, 1968.
5. Garthoff, Raymond L. "Soviet Attitudes Toward Modern Air Power." *Military Affairs* (1955): 76-80.
6. Garthoff, Raymond L. "Soviet Views on the Interrelation of Diplomacy and Military Strategy." *Political Science Quarterly* 94, no. 3 (October 1, 1979): 391-405
7. Glantz, David M. "The Nature of Soviet Operational Art," *Parameters* 15, no. 1 (1985), doi:10.55540/0031-1723.1380.
8. Glantz, David M. "Soviet Military Strategy during the Second Period of War (November 1942-December 1943): A Reappraisal." *The Journal of Military History* 60, no. 1 (1996): 115.
9. Glantz, Mary E. "The origins and development of Soviet and Russian military doctrine." *The Journal of Slavic Military Studies* 7, no. 3 (1994): 443-480.
10. Green, William C. "The early formulation of Soviet strategic nuclear doctrine." *Comparative Strategy* 4, no. 4 (1984): 369-386.
11. Hudson, George E. "Soviet naval doctrine and Soviet politics, 1953-1975." *World Politics* 29, no. 1 (1976): 90-113.
12. Kagan, Frederick W. "The Rise and Fall of Soviet Operational Art, 1917-1941." In *The Military History of the Soviet Union*, pp. 79-92. New York: Palgrave Macmillan US, 2002.
13. Kanet, Roger E. "The Superpower Quest for Empire: The Cold War and Soviet Support for 'Wars of National Liberation.'" *Cold War History* 6, no. 3 (August 2006): 331-52.
14. Kipp, Jacob W. "Lenin and Clausewitz: the militarization of Marxism, 1914-1921." *Military Affairs: The Journal of Military History, Including Theory and Technology* (1985): 184-191.
15. Kipp, Jacob W. "Gorbachev's 'new thinking' and soviet military doctrine: Major issues in some recent books." *The Journal of Soviet Military Studies* 1, no. 1 (1988): 145-154.
16. McMichael, S.R., *The Soviet Army, Counterinsurgency, and the Afghan War. The US Army War College Quarterly: Parameters*, 19(1) 1989, p.19.
17. Munshaw, Harvey D. "Preparing for the Future War: The Soviet Military and Industrial Buildup from 1924-1933." *Fairmount Folio: Journal of History* 12 (2010).
18. Ra'anan, Gavriel D. "The Evolution of the Soviet Use of Surrogates in Military Relations with the Third World, with Particular Emphasis on Cuban Participation in Africa." *DTIC AND NTIS*, January 1, 1979.
19. Schneider, James J. "The origins of Soviet military science." *The Journal of Soviet Military Studies* 2, no. 4 (1989): 491-519.
20. Sella, Amnon. "Red army doctrine and training on the eve of the second world war." *Soviet Studies* 27, no. 2 (1975): 245-264.
21. Strode, Rebecca V., and Colin S. Gray. "The imperial dimension of Soviet military power." *Probs. Communism* 30 (1981): 1.
22. Stone, David R. "Ideology and the Rise of the Red Army, 1921-1929." In *The Military History of the Soviet Union*, pp. 51-63. New York: Palgrave Macmillan US, 2002.
23. Wallander, Celeste A. "Third-World Conflict in Soviet Military Thought: Does the 'New Thinking' Grow Prematurely Grey?" *World Politics* 42, no. 1 (October 1, 1989): 31-63.
24. Wolfe, Thomas W. "Shifts in Soviet Strategic Thought." *Foreign Affairs* 42, no. 3 (1964): 475-486.

25. Glantz, C.D.M. *Soviet Military Operational Art: In Pursuit of Deep Battle*. Taylor and Francis, 2012.
26. Leebaert, Derek, and Timothy Dickinson (eds.). *Soviet Strategy and New Military Thinking*. New York: Cambridge University Pr., 1992.

ספרי הלימוד (textbooks) ותכנים נוספים:

27. Glantz, David M. *The Military Strategy of the Soviet Union: A History*. London: Cass, 1992.
28. Katz, Mark N. *The Third World in Soviet Military Thought*. London: Helm, 1982.

תוכן מחייב למבחנים:

מס' 7, 9, 24 ו-27